

Z OBSAHU	Pět nejznámějších eucharistických zázraků	08
	Kořeny a důsledky ukrajinské krize	12
	Lotyšsko se po pádu komunismu snaží obnovit svou víru	13

Foto: Betty Hornikova / Člověk a Víra

Růženec? Kdo miluje, snadno čas najde

Jejich pohled je plný pokoje. Pohled do našich očí. Matka i Dítě vidí každého z nás ve všech životních situacích, vidí nás ve chvílích radosti i v každém trápení, chtějí zklidnit a pomoci k nahlížení z jiné dimenze než ze sevřenosti našeho času a místa, pomoci zvednout oči výš, do horizontu věčnosti. Sdílejí s námi vše, co žijeme. Jejich oči a srdce žehnají, povzbuzují, soustředí naše myšlenky na věci podstatné. Chtějí přijmout vše, co žijeme, za své, protože zakusili radosti odmítání od lidí. Proto se Dítě narodilo, aby tu bylo s námi a pro nás. Až tak, že ve svém

čase nám daruje svůj život.

Jejich pohled má v sobě moc vždy nové síly jít dál, laskavost i něžnost, po které každý z nás v skrytu duše touží. Chvilce, strávené s nimi, s Matkou a Synem v růžencovém rozjímání, jsou časem zastavení, shledání, setkání z očí do očí. Jsou plni pokoje a míru, který nám chtějí a mohou předat. Tak často nám chybí vnitřní pokoj, protože ho opomíjíme čerpat tam, kde se nám nabízí, omlouváme se, že nemáme čas sepnout ruce, probírat zrnka růžence a srdcem si připomínat cestu, kterou pro nás a za nás Matka se Synem šli

svým pozemským životem. V jejich příběhu je však odpověď na všechna naše „proč“, na smysl všeho bolestného, co prožíváme a co neseme. Modlitba není otázkou času, ale otázkou lásky.

Kdo miluje, snadno čas najde. Sdílejí s námi vše, co žijeme. Jejich oči jsou plny pokoje. V nich najdeme mír pro sebe i pro všechny, které do těchto požehnaných chvil vložíme.

*S. M. Konsoláta Mgr. Miroslava Frýdecká
Představená Domova sv. Karla
Boromejského v Praze-Řepích*

Důvod k údivu

Zlo války je očividné: utrpení a smrt nevinných lidí, zkáza duchovních i materiálních hodnot... Zbytečnost války je trochu strukturovanější: může být, že dva státy si navzájem ve vzrůstající spirále drobně škodí, odvety jsou stále tvrdší, až nakonec přerostou ve skutečnou válku. Jindy je míra agrese jednoho subjektu naprosto nepřiměřená skutečným nebo zdánlivým podnětům toho druhého. Je nepochybné, že v případě současného ukrajinského konfliktu platí obě tvrzení v míře vrchovaté a i když (podobně jako to bývá při rozpadu manželství) nebývá vina jedné strany úplně stoprocentní a vina druhé nulová, v případě tomto je hlavní viník jednoznačný.

Zarážející je ovšem míra údivu, kterou okolnosti této války vyvolávají v porovnání s klidem, odevzdaností nebo lhostejností, s jakým západní mainstream (včetně toho křesťanského) přijímá skutečnosti jiné. Jejich zběžný výčet bude následovat, ale nejprve poznámka k ukrajinské válce: úžas, překvapení a zděšení vyvolávají činy a postupy, které lidstvo zná a zakouší od nepaměti a v globálním měřítku nepřetržitě. O dobytých choutkách vládců čteme v Bibli i u Homéra, obě Světové války i kontinuálně probíhající konflikty lokální, Alexandr Veliký, Caesar, Čingischán, Napoleon, Hitler (aniž bych mezi ně chtěl jednoduše položit rovnítko) – to vše (a ti všichni) by nás mělo (a měli) poněkud imunizovat proti současnému upadnutí do naprosté bezradnosti a pocitu popření logiky lidských dějin. Novinové články, které s předstíraným nebo skutečným zděšením a údivem popisují lži, kterých se dopouští ruská oficiální propaganda, tak vypadají dílem naivně a dílem pokrytecky.

Se zděšením a překvapením, které vyvolává současná ukrajinská válka (jakoliv je ve vrcholné míře zlá a zbytečná) ostře kontrastuje tolerance a odevzdanost (nebo bezradnost), s jakou se na Západě setkávají hrozby pro lidstvo ještě před několika málo desítkami let prakticky nepředstavitelné. Mám na mysli změny pohledu na lidskou přirozenost, které

Každou válku je možné pravdivě označit za zlou a zbytečnou.

Protest proti Pochodu pro život, 30. 4. 2022 Praha. Foto: © David Šis / Člověk a Vira

Legalizace a stále větší dostupnost potratů pronikly do západního práva a kultury už před delší dobou, ale euthanasie, chirurgická změna pohlaví a redefinice manželství jsou poměrně nové fenomény.

jsou prosazovány v médiích, populární kultuře, školství i zdravotnictví a jsou bez vážné společenské a také odborné diskuze postupně kodifikovány nevýdatným tempem. Legalizace a stále větší dostupnost potratů pronikly do západního práva a kultury už před delší dobou, ale euthanasie, chirurgická změna pohlaví a třeba redefinice manželství s ohledem na požadavky homosexualistických aktivistů jsou poměrně nové (byť velmi rychle se prosazující) fenomény. Odcizení početí a rození dětí od přirozeného spojení jednoho muže a jedné ženy, které je dnes běžné a genderová rozkolísanost, by ještě nedávno byly považovány za témata vhodná jen pro ponurý dystopický film nebo pro blasfemickou komedii. Už se ovšem pilně zkoumají možnosti prenatalní genetické manipulace.

V souvislosti s naznačeným západním postojem je možné pozorovat zvláštní jev: odsoudí-li Putin nebo moskevský patriarcha (zástupně vyjádřeno) výše načrtnutou západní dekadenci, vede nás to pravidelně k několika úvahám a závěrům: Rusové to nemyslí upřímně (může být), sami se chovají dle statistik stejně nebo hůře (může

být), jejich kritika není vedena snahou o nápravu věcí, ale je za ní pokus získat na svou stranu určitou část elektorátu – to všechno může být. Ale to, že ona kritika, bez ohledu na to kdo a z jakých pohnutek jí vyslovil, je pravdivá, už jakoby v této souvislosti vlastně postrádalo důležitosti. Je-li ovšem tato kritika věcně výstižná, neměl by nás mnohem více než případné Putinovo a patriarchovo pokrytectví znepokojovat její obsah? Není hroživým znamením doby (hroživějším než Covid a ukrajinská válka dohromady), že poukazy na tyto západní civilizaci ohrožující skutečnosti slýcháváme od Putina a patriarchy a nikoliv (nebo mnohem méně a často nejednoznačně) od západních křesťanských intelektuálů?

Michal Hromek
skladatel a kytarista

Michal Hromek

SLOVO KNĚZE

Papež František v červnu navštíví Libanon

Libanonský prezident prohlásil, že papež František v červnu navštíví tuto blízkovýchodní zemi, pokud libanonské úřady a Vatikán zkoordinují termín a program.

Panna Maria, patronka Libanonu, Harissa. Foto: Paul Saad / flickr

Prezident Michel Aoun na Twitteru napsal, že byl o návštěvě informován papežským nunciem v Libanonu.

Libanonský prezident uvedl, že papež František navštíví tuto blízkovýchodní zemi v červnu, pokud libanonské úřady a Vatikán zkoordinují datum a program.

„Libanonci očekávají návštěvu papeže Františka, aby vyjádřili svou vděčnost za zájem Jeho Svatosti o Libanon a poděkovali mu za iniciativy, které kvůli jejich zemi podnikl, a za modlitby, které obětoval za nastolení míru a stability v ní,“ napsal v dalším příspěvku maronitský katolík Aoun.

Místní média informovala, že papežova návštěva Libanonu se očekává 12. června.

Papež František již několikrát vyjádřil přání navštívit tuto blízkovýchodní zemi.

Během tiskové konference v letadle při návratu z Malty 3. dubna papež Fran-

tišek uvedl, že by se rád setkal s moskevským patriarchou Kirillem a že se jako o místě setkání uvažuje o Blízkém východě.

Plány na druhé setkání papeže Františka s představitelem ruské pravoslavné církve v červnu nebo červenci 2022 se připravují již několik měsíců.

Papež František přijal Aouna ve Vatikánu 21. března, zatímco se Libanon stále zmítá v četných krizích.

V posledních letech se Libanon potýkal s přílivem uprchlíků ze Sýrie, ničivou finanční krizí, nestabilní vládou a dopady pandemie COVID-19.

Ruská invaze na Ukrajinu také hrozí vyvolat potravinovou krizi v Libanonu, který je závislý na dovozu pšenice z této východoevropské země.

Hannah Brockhaus
Catholic News Agency

Když, opět lapen do sítě, jsem narazil na webové stránky *branmeceso.cz*, napadla mne téměř kacířská myšlenka, jakou že to smělu měli představení vyvoleného národa v době Ježíše Krista. Po tři roky veřejného Ježíšova života se snažili přesvědčit lidi o tom, že Ježíš s tou svou „bandou rybářů a jiných zoufalců“ je jenom podvodník a vodí lidi za nos. A po jeho smrti, kterou tak úspěšně zosnovali, v tom jeho podvodu pokračovali jeho učedníci, kteří využili únavy a nepozornosti strážných a jeho tělo v noci ukradli. Tolik asi k tehdejší oficiální pravdě o prázdném hrobě.

Jednalo se vlastně o příklad, že oficiální pravda, která má potírat fake-news a hoaxy může být sama hoaxem a falešnou zprávou. Naštěstí se tato oficiálními místy šířená „pravda“ neuchytila a my dnes můžeme věřit, že Ježíš je Boží syn a Vykupitel. A při tom měli velebnější výhodu, tu největší v Pilátově podpoře a další v užitečných idiotech. Vždyť i sv. Pavel, když byl ještě Šavel byl jedním z těch, kterým se dnešním jazykem říká elfové, tedy jakýsi oficiálními místy potvrzený strážce pravdy.

Jenže, špatně se bojuje proti dezinformacím, když se jejich hlasatelé rozprchnou po celé říši a zakládají další skupinky dezinformátorů tím, že na ně vkládají ruce a při tom jim i sám Hospodin pomáhá. A tak oficiální velebnějšská pravda je dnes proti dezinformacím Ježíše a jeho učedníků zcela marginální vyprávěnka, které už dnes věří minimum posluchačů.

Měli to halt oficiální přednostové židovského národa v době, kdy média byla v plenkách nelehké. Dnes by to byl jistě jiný fičák; zástupy elfů, weby s vládní podporou, stránky tištěné i webové, rádio a televize...

Jenže veškerá námaha by byla stejně marná. Pravdu totiž nelze navěky pohřbit, stejně jako Boha. Třeba to s pomocí médií jde lépe a na déle. Ale navěky rozhodně ne.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem.
farář farností Lomnice nad Popelkou,
Libštát a Nová Ves nad Popelkou

AŽ VŠICHNI JSOU JEDNO!

29. května 2022 – 7. neděle velikonoční – Jan 17,20–26

Augustin

Mluvil o všech svých. Nejen těch, kteří tehdy byli v těle, ale i těch, kteří teprve budou. A to nejen těch, kteří naslouchali apoštolům, když byli v těle, ale i dlouho poté, co odešli. I my, kteří jsme se narodili dlouho poté, jsme skrze jejich slova uvěřili v Krista. Vždyť ti, kdo byli tehdy s ním, hlásali jeho slova ostatním, a tak se jejich slovo dostalo k nám a dostane se i k našim potomkům, až uvěří... V této modlitbě si však můžeme všimnout, že se nemodlil za někoho ze svých. Pro ty, kteří s ním tehdy nebyli a neuvěřili skrze jejich slovo ani později, ale uvěřili v něj jako první. Nebyli s ním v té době Natanael, Josef z Arimatie a mnozí další, o nichž Jan řekl, že v něj uvěřili? A to nemluvíme o starci Simeonovi, prorokyni Anně, Zachariášovi, Alžbětě a předchůdci Jana, protože o nich lze říci, že nebylo třeba se modlit za takové mrtvé, kteří odtud odešli s tolika vlastními zásluhami. Podobně se totiž odpovídá spravedlivým ze Starého zákona. Je tedy třeba chápat, že v něj ještě neuvěřili tak, jak on chtěl, aby v něj uvěřili. Ale po jeho vzkříšení, když byl dán Duch svatý a apoštolové byli poučeni a posíleni, ostatní uvěřili tak, jak se má věřit Kristu. Otázkou však zůstává apoštol Pavel, který nevěřil od lidí nebo skrze lidi, a zločinec, který uvěřil, když i samotní učitelé měli svou víru, jaká byla, oslabenou. Zbývá tedy, že „skrze jejich slovo“ máme chápat jako samotné slovo víry, které hlásali ve světě. A řekl „jejich slovo“, protože je především hlásali. Kázalo se totiž už po celé zemi, když Pavel dostal toto jejich slovo od zjevení Ježíše Krista. A tak jejich slovům uvěřil i zlosyn. Proto se Spasitel v souvislosti s touto modlitbou modlil za všechny, které vykoupil: ať už za ty, kteří tehdy žili v těle, nebo za ty, kteří budou žít později. A hned dodal, za co nebo o co je žádal, když řekl: aby všichni byli jedno. To, co předtím žádal pro ně, nyní žádá pro všechny: aby všichni (tedy my

Andrea Mantegna: Utrpení v zahradě (cca 1455–1456)

i oni) byli jedno.

Zde je dobré si uvědomit, že Pán neřekl: „abychom všichni byli jedno“, ale „abychom všichni byli jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě“ (čti: „my jsme jedno“). Otec je v Synu, takže jsou jedno, protože mají jednu podstatu. Můžeme v nich být jedno, ale nemůžeme s nimi být jedno, protože s nimi nemáme jednu podstatu. Oni jsou v nás (nebo my v nich), takže oni jsou jednotní ve své přirozenosti a my ve své. Je pravda, že oni jsou v nás jako Bůh v chrámu a my v nich jako stvoření ve svém Stvořiteli. Proto dodal „v nás“. Když nás láska spojuje ve víře, nelze to přičítat nám, ale Boží milosti. Co však znamenají následující slova, aby svět uvěřil, že jsi mě poslal? Uvěří svět, až budeme všichni jedno v Otci a Synu? Není to věčný pokoj, a tedy spíše odměna za víru než víra sama? Ačkoli nás všechny v tomto životě spojuje společná víra, nejsme jedno proto, abychom věřili, ale proto, že věříme. Co tedy znamená „aby všichni byli jedno, aby svět uvěřil“? Jistě celý svět uvěřil těm, o nichž řekl: „Nemodlím se jen za ně, ale i za ty,

kdo skrze jejich slovo uvěří ve mne.“ Jak tomu tedy rozumět? Aby neuváděl jejich jednotu jako příčinu víry světa. „Aby svět uvěřil,“ řekl jako prosbu, stejně jako když řekl „aby byli jedno“. Vysvětlení této věty bude přece jen zřejmější, když na obě místa umístíme slovo „prosím“. „Modlím se, aby všichni byli jedno“, „modlím se, aby i oni byli jedno v nás“, „modlím se, aby svět uvěřil, že jsi mě poslal“.

Pak náš Spasitel, který svou prosbou k Otci ukázal, že je člověk, nyní ukazuje, že je Bůh s Otcem, neboť to, o co prosí, sám činí; proto dodává a slávu, kterou jsi mi dal, jsem jim dal. Jakou slávu, když ne nesmrtelnost, měla v Ném získat lidská přirozenost? Slovesy v minulém čase označuje nezměnitelně předurčenou budoucnost. A slávu nesmrtelnosti, kterou mu Otec podle svých slov dal, máme chápat tak, že ji dal sám sobě. Když Syn mlčí o svých činech při Otcově díle, dává tím příklad pokory. A když ve svém jednání mlčí o Otcově jednání, zjevuje rovnost. Na tomto místě tedy neoddelil ani sebe

dokončení na str. 8

POSILA Z PÍSMĀ V BOJI S VYHOŘENÍM: ODPOČINEK A OBNOVA PŘI LECTIO DIVINA

„Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce: a naleznete odpočinutí svým duším. Vždyť mé jho netlačí a břemeno netíží.“ (Matouš 11,28–30)

„Jen si poplač – to je v pořádku.“

To nejsou slova, která byste čekali od manažera, když se v práci... ehm... rozbředíte. Ale přesně to mi řekla moje vedoucí – a přítelkyně –, když jsem se nedávno v práci rozplakala.

Emoce mě zaskočily. Normálně se dokážu ovládat, jít s proudem, razit si cestu, přizpůsobovat se. Mírné napomenutí, jehož se mi od mojí vedoucí dostalo, mě k takové reakci neopravňovalo, ale její slova – v kombinaci s mnoha dalšími věcmi – mě vykojila. V tu chvíli jsem si uvědomila, že jsem unavená. Jsem unavená z toho, jak musím pružně reagovat. Jsem unavená z toho, jak měním směr a snažím se, aby to fungovalo. A zatímco mi tekly slzy, uvědomila jsem si, jak hluboce toužím po tom, aby bylo všechno snadné, hladké a stabilní. Zatožila jsem po opravdovém odpočinku a občerstvení.

Tuším, že se takhle cítí řada z nás. Posledních několik let (já vím – nemůžeme už o tom prostě přestat mluvit?) jsme ve snaze zajistit si aspoň špetku „normalnosti“ museli vynakládat tolik energie, trpělivosti a pevné vůle, že je logické, když na sobě cítíme vyčerpání.

Svatá touha po cestování

A je logické, že chceme od toho všeho na chvíli uniknout pryč. Mně osobně vyhlídka na to, až – sice až za půl roku – pojedu na víkendovou oslavu sestřiných narozenin, pomáhá zvládnout spoustu každodenní rutiny. Dovolená – nebo i jen několik hodin, které máme pro sebe – nám může pomoci pocítit osvěžení. Ale až příliš často se pokušení vypnout může proměnit v negativní návyky, kdy například neustále projíždíme sociální sítě,

Foto: © Nela Frankova / Člověk a Vira

přejídáme se a pak si to vyčítáme, litujeme se a prokrastinujeme. Navíc když se snažíme vyhýbat zápasům každodenního života, uniká nám zároveň také mnoho jeho radostí.

Co kdybychom místo útěku od všeho raději běželi k něčemu – nebo někomu – co (nebo kdo) nám pomůže doplnit síly a znovu vykročit? Co kdybychom místo vyprazdňování své mysli naplňovali svého ducha dobrotou a pravdivostí toho, kdo je Bůh – a kým jsme my ve vztahu k němu? Co kdybychom se ve chvílích vyčerpání a bezmoci obraceli k samotnému Dárci života? Koneckonců právě k tomu nás on sám vyzývá (Matouš 11,28–30).

Živá slova

Slova Písma jsou živá a mocná. Dávají nám skutečnou příležitost trávit čas s Pánem. Můžeme s ním sedět na březích jezera nebo s ním jít na klidné místo. Můžeme s ním mluvit nebo prostě jen být s ním. To je úžasný dar.

Lectio divina, což doslova znamená „božské čtení“, je metoda rozjímání nad Písmem, kdy zapojujeme svou představivost, abychom hlouběji vstoupili do Boží přítomnosti. Více se o tom lze dočíst jinde, ale zde je několik základních kroků:

1. Číst: Přečtete si pomalu krátký text z Bible a přijímejte ho s otevřeným srdcem.

2. Přemítat: V tichosti přemýšlejte o tom, co jste právě přečetli. Oslovila vás

Při přemítání o biblickém textu si můžete představovat, jaké by to bylo, kdybyste byli jednou z postav, nebo se můžete zařadit do dané scény.

tam nějaká slova nebo formulace?

3. Rozjímat: Vnímejte Boží přítomnost s vámi v tu chvíli i v daném biblickém textu.

4. Modlit se: Reagujte na Boha a mluve s ním.

Při přemítání o biblickém textu si můžete představovat, jaké by to bylo, kdybyste byli jednou z postav, nebo se můžete zařadit do dané scény. Co slyšíte, vidíte, cítíte a okoušíte? Jak se cítíte? Co vám Pán říká? Jak na to budete reagovat?

Tuto metodu můžete používat během své ranní modlitby, na konci dlouhého dne nebo o přestávce mezi jednáními. Následující tři biblické texty vám pomohou prožít obnovující lásku Pána Ježíše:

1. Jan 21,1–25 – Ježíš se znovu ukazuje svým učedníkům

„Ježíš jim řekl: ‚Pojďte jíst.‘ A nikdo z učedníků se ho neodvážil zeptat: ‚Kdo jsi?‘ Věděli, že je to Pán.“

2. Marek 6,30–44 – Nasycení pěti

tisíců

„Apoštolové se shromáždili k Ježíšovi a oznámili mu všechno, co činili a učili. Řekl jim: ‚Pojďte sami stranou na pusté místo a trochu si odpočíte!‘ Stále totiž přicházelo a odcházelo mnoho lidí, a neměli ani čas se najíst.“

3. Marek 5,21–24.35–43 – Ježíš uzdravuje Jairovu dceru

„Vzal ji za ruku a řekl: ‚Talitha kum,‘ což znamená: ‚Děvče, pravím ti, vstaň!‘“

Litanie za odpočinek

Jako jsou účinná slova Písma, působí ve vašem životě také Pán. Je s vámi právě teď, dokonce i ve vaší únavě a vyhoření. Chce vás obnovit a znovu povzbudit vaši chuť do života a do práce.

Modleme se, aby nás Pán naplnil duchem nadšení – aby nás vedl a obnovil:

Když mě zmáhá únava, kéž se opírám o tebe místo o věci tohoto světa.

Jsi klidný i v rozbouřených vodách.

Když mám zaťaté ruce, kéž je rozevřu a nabídnu ti všechno, na čem lpím.

Neseš moje břemena.

Když si dělám starosti o budoucnost, můj dech mi připomíná tvou péči a prozřetelnost.

Jsi dech života.

Když mám pocit, že na ničem nezáleží, připomínej mi, kdo a čím jsem.

Jsi stvořitel vesmíru a rozhodl ses stvořit i mě.

Pane, připomínej mi, kdo jsi a že jsi tady – teď i vždycky.

Tara Wrightová

Catholic Women in Business

Přeložila Alena Švecová

Tara Wright
výtvarnice

NAUČIT DĚTI VNÍMAT FILMY JAKO UMĚNÍ, A NE JAKO ZÁBAVU

Většina z nás sleduje filmy, ale proč? Příliš často jsou vnímány jen jako nenáročná, byť někdy třeba nebezpečná kratochvíle

Na film se podíváme, když si potřebujeme odpočinout nebo také uniknout před svými starostmi. Když přijde čas a řekneme si: „Mám chuť na nějaký film,“ myslíme tím, že chceme na pár hodin vypnout a podívat se na jeden či několik obstojných filmů, které jsme už viděli, nebo na něco, u čeho snad nebudeme muset vynakládat příliš velike úsilí – vždyť si přece chceme odpočinout.

Nemám v úmyslu požadovat pro fil-

my čestné místo vedle velkých děl Mozarta, Bacha, Rembrandta a Turnera, ale rád bych poukázal na to, že radit film do sféry zábavy je chyba, která těm, jež chceme vést po cestě pravdy a krásy, upírá svět krásy a určitý aspekt naší výchovy. Sv. Jan Pavel II. prohlásil: „Celkově církev tuto uměleckou formu, stejně jako veškeré opravdové umění, hodnotí pozitivně a s nadějí. Vidíme, že mistrovská díla filmové tvorby mohou být působivou vý-

zvou pro lidského ducha, se schopností do hloubky se věnovat tématům, která jsou z etického a duchovního hlediska nesmírně významná a důležitá.“ Tolstoj, překvapivý znalec umělecké filmové tvorby, chápal film jako úžasný krok za hranice divadla, který překonává potíže s tempem, jež jsou jevišti vlastní, a kde je možné nově a působivě mísit emoce a prožitky. Rafinované prolínání emocí a prožitků je klíčem k působivosti filmu.

Učit děti vychutnávat si film

Bez schopnosti ocenit dobro, které filmy nabízejí, nemůže existovat účinná touha seznamovat s nimi děti a mnozí z nás si jako otcové potřebují vyjasnit, jak své děti ochránit před tím, že by se z nich stali pasivní konzumenti braku. Dále, uchopíme-li to pragmaticky, děti filmy sledovat budou, ať už je do toho uvedeme, nebo ne, a bez správného vedení se budou dívat jen na to, co před ně postaví většinová kultura: lákavé televizní pořady, pořadné komedie a béčkové filmy s áčkovými rozpočty. Musíme si tedy udělat čas, abychom se zamysleli nad tím, jaké má film místo ve výchově našich dětí. Co nabízí?

Téměř všichni mladí muži a ženy se na filmy dívají rádi a není těžké je přimět, aby se na ně dívali, ale obtížnější může být přesvědčit je, aby se dívali na dobré filmy. O filmy obsahující zbytečně násilné nebo explicitní sexuální scény nám tady nejde, takové nemají ve výchově ani v katolickém životě žádné místo; někteří mladí lidé s dobrými úmysly však projevují určitou neukázněnost smyslů, která je nutí dívat se jenom na filmy „s rychlým spádem“, se spoustou vtipů, explozí a přepjatých emocí. Bez usměrnění mají sklon hledat spíš zábavu než krásné umění.

Kromě snahy probudit v jejich mladé mysli lásku k pravdě, dobru a kráse jim také musíme předkládat a zpřístupňovat to, co potřebují k tomu, aby svůj život utvářely podle toho, co začínají mít rády. Je ovšem těžké vést je v úsilí o dobro, když jim chybí zkušenosti a je pro ně obtížné nakládat se svými emocemi přínosným a smysluplným způsobem. Jejich zkušenosti se vyznačují dvěma nedostatky: mají jich málo a ty, které nasbíraly, často nejsou promyšleny a posuzovány. V dobrých filmech jsou však zkušenosti a prožitky předkládány s emocionálním hodnocením, a tak se filmové umění jeví jako stvořené pro to, aby jim pomáhalo se v této oblasti zdokonalovat.

Sympatie a empatie ve filmech

Pokud jde o to, kde hledat dobré filmy, které lze dětem ukázat, katolíci uveřejnili řadu jejich seznamů a jeden takový sestavil dokonce i Vatikán. Já zde žádný

Foto: National Cancer Institute / Unsplash

nenabízím, ale rád bych upozornil na jeden rozdíl, který by při výběru filmů pro děti mohl pomoci. Sledováním filmu se zprostředkovaně podílíme na citovém životě postav, přičemž způsob, jakým se jako diváci na těchto emocích podílíme, je klíčový pro emoční hodnocení zprostředkované zkušenosti. Na životě jeden druhého se můžeme emočně podílet dvěma způsoby: existuje příliš často opomíjený rozdíl mezi empatií (vcítěním se) a sympatií (soucítěním) a to, kterou z těchto reakcí daná scéna vyvolá, může určovat její morální důsledky. Je možné, byť vzácné, že scéna přirozeně nabitá sexuálním napětím diváka nevzruší, a tak ačkoli postava touží po něčem zavrženíhodném, my nic takového neprožíváme (jako například ve filmu *Bratři* režisérky Susanne Bierové). Totéž lze častěji vidět u jiných silných emocí, jako třeba u chamtivosti (*Poklad na Sierra Madre*), přílišné ctižádosti (*Eso v rukávu*), závisti (*Sněhurka: Jiný příběh*) a špatně namířeného hněvu (*Lepší svět*).

Pokud se díváte na film a říkáte si: „Prosím nedělej, co se chystáš udělat,“ pak je pravděpodobné, že prožíváte empatii: milujete hříšníka, ale ne zamýšlený hřích. Naproti tomu scéna zobrazující něco obyčejného, jako třeba dívku přicházející od moře, může být vyloženou příležitostí k hříchu (*Zkus mě rozesmát*),

protože je vykreslena tak, že vzbuzuje sympatie. Soucit a sympatie mají také své místo, avšak jen u emocí, které správně odpovídají situaci: právem se zlobíme, že Liberty Valance uniká bez trestu za vraždu (*Muž, který zastřelil Liberty Valance*), a litujeme chudého sv. Vincence z Pauly (*Monsieur Vincent*). Jsou tedy chvíle, kdy empatie diváka emočně prohlubuje, zatímco soucit by byl zavrženíhodný, ale také scény, kde jsou na místě empatie i soucit. Je třeba pečlivě zvažovat, co z těchto dvou, zda empatii, či soucit, film vyvolává – závisí na tom správné zhodnocení, jakou zástupnou zkušenost u vašich dětí zanechá.

Mnoho zdaru!

Benedict Coughlin
Catholic Exchange
Přeložila Alena Švecová

Benedict Coughlin
publicista

dokončení ze str. 4

od Otcova jednání, i když řekl „slávu, kterou jsi mi dal“, ani Otce od svého jednání, i když řekl „já jsem je dal“. A jako chtěl svou prosbou k Otcovi za všechny své, aby je všechny učinil jedním, tak chtěl, aby se tak stalo z jeho milosti; proto dodal, aby byli jedno, jako jsme jedno my.

Chceme-li však rozumět slovům „aby i oni byli se mnou, kde jsem já“, podle božské přirozenosti, kterou je roven Otcovi, musí duch opustit veškeré myšlení v tělesných představách a nesmíme se ptát, kde je Syn roven Otcovi, protože nikdo nenajde místo, kde není. Proto nestačilo říci: „Chci, aby i oni byli tam, kde jsem já,“ ale dodal „se mnou“. Neboť být s ním je velké dobro. Tam, kde je on, mohou být i ubožáci, ale jen blahoslavení jsou s ním. A abychom to ukázali na nějakém viditelném příkladu, ačkoli je spíše nepodobný, i slepec je tam, kde je světlo, ale není se světlem, nýbrž je nepřítomen ve vztahu k přítomnosti; a tak nejen nevěřící, ale i věřící, ačkoli nikdy nemůže být tam, kde není Kristus, přesto není s Kris-

tem v nazírání. Nelze totiž pochybovat o tom, že věřící je s Kristem ve víře. Zde však mluvil o pohledu, v němž ho uvidíme takového, jaký je; proto dodal, aby viděli mou slávu, kterou jsi mi dal. Říká „aby viděli“, nikoli „aby uvěřili“, protože to už není víra, ale odměna za víru.

Jan Zlatoustý

Nic neurazí tak, jako když se všichni navzájem rozdělují. Ale když jsou věřící jednotní, buduje to víru, jak řekl na začátku: Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým (J 13,35). Pokud totiž reptají, nelze je považovat za učedníky Mistra šířícího pokoj. A on říká: „Kdybych nešířil pokoj, neřekli by, že jsi mě poslal.“

Neřekl „aby se podíleli na mé slávě“, ale „aby viděli“, čímž skrytě naznačuje, že ve vidění Božího Syna spočívá celek. A Otec mu dal slávu, když ho zplodil. Zdá se mi však, že to řekl také s obavami, protože ho nechtěli poznat, tak dobřého a spravedlivého. Není tedy pravda, co říkají Židé, že oni tě znají, a já ne. Je to naopak, proto dodává, ale já tě znám.

I oni poznali, že jsi mě poslal. Oznamil jsem jim tvé jméno a oznámím jim je znovu, až jim dám dokonalé poznání skrze Ducha svatého. A až poznají, kdo jsi, poznají, že nejsem mimo tebe, ale že mě velmi miluješ; jsem tvůj vlastní Syn, spojený s tebou. To jsem jim řekl, abych v nich zůstal, a tak si jistě zachovají víru ve mne a lásku; a to znamenají následující slova, aby láska, kterou mě miluješ, byla v nich a abych já byl v nich. Jako by řekl: „Miluj-li mě, zůstanu v nich.“

Hilarius

Přijatá a darovaná sláva tak tvoří jedno. S rozumem však zatím nechápu, jak daná sláva způsobuje, že všichni jsou jedno. Pán však stanovil jakýsi stupeň a řád dovršení jednoty, když dodal „aby v nás byli jedno“. Když je on v Otcovi skrze božskou přirozenost a my v něm skrze jeho tělesné zrození (zatímco věříme, že on je zase v nás skrze tajemství svátosti), zjevuje se dokonalá jednota skrze Prostředníka.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

PĚT NEJZNAMĚJŠÍCH EUCHARISTICKÝCH ZÁZRAKŮ

Pokaždé, když se účastníme mše svaté, děje se něco úžasného. Slovy apoštolského listu Vyznání Božího lidu:

Kristus tak nemůže být v této svátosti přítomen jinak než proměnou samotné skutečnosti chleba ve své Tělo a proměnou samotné skutečnosti vína ve svou Krev, přičemž zůstávají nezměněny pouze vlastnosti chleba a vína, které vnímají naše smysly. Tuto tajemnou proměnu nazývá církev velmi příhodně transsubstanciací.

Jinými slovy, církev učí, že při konsekraci se mění „podstata“ chleba a vína, ale „akcidenty“ zůstávají stejné. Před konsekrací i po ní Tělo a Krev voní, vypadají, chutnají jako chléb a víno, který-

mi byly předtím.

Obvykle.

Někdy, velmi zřídka, se během mše svaté akcidenty chleba a vína zřejmě nějakým způsobem změny spolu s podstatou. Těmto případům se říká eucharistický zázrak.

Blahoslavený Carlo Acutis vytvořil webovou stránku, na které jsou uvedeny eucharistické zázraky z celého světa. I když jeho seznam obsahuje 32 eucharistických zázraků z Itálie, těchto pět je nejznámějších a jedná se o nejnavštěvovanější místa s těmito zázraky spojená.

Bolsena

V dolní části Umbrie se nachází starobylé město Orvieto. Ve zdobné městské katedrále se uchovává eucharistický zázrak z Bolseny. Tento zázrak vedl k vyhlášení svátku Božího těla.

V roce 1263 cestoval německý kněz na pouť do Říma, když se zastavil v Bolseně. Podle legendy měl pochybnosti ohledně katolického učení o reálné přítomnosti Krista v eucharistii. Těsně po konsekraci začala hostie krváčet. Ohromeně přerušil mši svatou a vydal se rovnou do Orvieta, kde v tu dobu pobýval

Rafael Santi: Mše svatá v Bolseně (1511)

papež Urban IV.

Papež zázračnou hostii a krví potřísněný korporál (oltářní plátno) prozkoumal a potvrdil její pravost. Do liturgického kalendáře zavedl nový svátek: slavnost Těla a Krve Páně.

Lanciano

Eucharistický zázrak v Lancianu, které se nachází v regionu Abruzzo, je tím nejznámějším v katolické církvi.

Zázrak se odehrál v 8. století v kostele spravovaném baziliánskými mnichy. Podobně jako v Bolseně jeden z kněží pochyboval o skutečné přítomnosti. Když pronesl konsekrační slova, hostie se proměnila v tělo a víno v krev. Tělo na sebe vzalo podobu srdce a krev se srazilo do pěti nepravidelně tvarovaných kapiček.

V roce 1970 byl zázrak podroben vědeckému zkoumání. Lékaři dospěli k závěru, že tělo je lidskou srdeční tkání a krev je lidská. Obojí má stejnou krevní skupinu, AB.

Dnes jsou relikvie uchovávány ve františkánském kostele. I když je jiných eucharistických zázraků často obtížné rozeznat detaily, Lanciano je jedinečné. Blízký přístup je možný díky schodišti, které se nachází hned za relikviemi. Tělo je uchováno ve stříbrné monstranci, kapičky krve v křišťálovém kalichu.

Siena

14. srpna 1730 ukradli zloději z františkánského kostela v Sieně stříbrné ciborium. To obsahovalo 351 konsekrovaných hostií. Tak velké množství jich tam bylo uloženo kvůli svátku Nanebevzetí Panny Marie, který se slavil následující den. O tři dny později byly ukradené hostie nalezeny v nedalekém kostele a vráceny zpět do františkánského kostela.

Františkáni si ověřili, že jde o ukradené hostie. O pět desetiletí později, 14. dubna 1780, byly hostie prozkoumány a bylo zjištěno, že u nich nedošlo k „žádáním změnám“.

V letech 1789, 1889, 1815 a 1854 byla provedena další zkoumání. Při jednom z nich byly některé neposvěcené hostie na 10 let zapечатěny v cínové nádobě. Při opětovném otevření našla komise místo hostií pouze červy a shnilé úlomky.

Po dalším šetření v roce 1914 provedeném z podnětu papeže Pia X. se v závěrečné zprávě uvádělo:

[Částice se zdály být dobře zachovalé, bez jakýchkoli známek změny nebo plísňě, nebyly ani zkažené dřevomorkou nebo jinými parazity, typickými pro moučné výrobky.

Dále se v ní uvádí:

[Částice] představují výjimečný jev, který má obrovský význam a který porušuje přírodní zákony o zachování organické hmoty. Jedná se o jedinečnou skutečnost dochovanou v dějinách vědy.

V roce 1980 navštívil Sienu na pastorační návštěvě papež svatý Jan Pavel II.

Když hleděl na zázračné hostie, zvolal: „Zde je Přítomnost!“

Cascia

V údolí Valnerina v Umbrii, nedaleko rodného města svatého Benedikta z Nursie, se nachází Cascia. Zatímco většina poutníků se tam vydává uctít památku svaté Rity (1371–1447), pod bazilikou, v níž jsou uloženy její ostatky, se uchovává další eucharistický zázrak.

V roce 1330 se nedaleko Sieny chystal kněz navštívit umírajícího farníka. Nedbale vložil konsekrovanou hostii do breviáře místo do ciboria. Přišel k nemocnému, vyslechl jeho zpověď a udělil mu rozhřešení. Když otevřel breviář, zjistil, že hostie krvácí a obě stránky jsou potřísněné krví. Jedna z těchto stránek se uchovává v Cascii.

Macerata

Eucharistický zázrak v Maceratě navazuje na zázrak v Bolseně a Lancianu. V roce 1356 sloužil kněz mši svatou a měl pochybnosti o skutečné přítomnosti. Během konsekrace vytryskla z konsekrované hostie krev, která dopadla do kalicha a také na oltářní plátno.

Po mši svaté kněz událost neprodleně oznámil biskupovi, který zahájil kanonické vyšetřování.

Přestože se dokumenty z vyšetřování kvůli napoleonským represím nedochovaly, plátno je uloženo v městské katedrále.

Ačkoli nikdo nezná Boží smýšlení, je možné, že dopouští eucharistické zázraky, abychom stejně jako pochybující kněží a svatý Tomáš i my „viděli a uvěřili“.

Bret Thoman
National Catholic Register
Přeložil Pavel Štíčka

Bret Thoman
františkánský terciář, spisovatel
a překladatel

SPRAVEDLNOST A VÁLKA NA UKRAJINĚ

Část I.

Mnoho dobrých katolíků podlešlo zjednodušenému uvažování o ruské invazi na Ukrajinu.

Někteří vidí pouze utrpení ukrajinského lidu a trvají na tom, že musíme udělat vše, co je v našich silách, abychom agresory odrazili. Jiní považují Vladimíra Putina za nečekaného obránce křesťanské tradice, kterého vyprovokoval dekadentní Západ. Oba přístupy jsou chybné.

Ruská invaze je neospravedlnitelná; naše sympatie k Ukrajincům jsou přirozené a správné. Ale ne každý krok, který bychom mohli v jejich prospěch učinit, by byl rozumný nebo morálně ospravedlnitelný. Hříchy Západu jsou zřejmé, ale ruská agrese není lékem na naše chyby. Dlouhá katolická tradice uvažování a učení o spravedlivé válce nám velí, abychom se do problematiky ponořili trochu hlouběji a pečlivěji zvážili všechny možnosti.

Mým cílem v tomto eseji není nabídnout jednoduché řešení pro utrpení Ukrajiny – ani nepředstírám, že vím, jak by bylo možno je vyřešit. Doufám však, že se mi podaří objasnit některé zmatečné myšlenky mých spolubratří katolíků. Konkrétně chci čtenářům pomoci pochopit:

- důvody, proč Putin zahájil invazi;
- různé možnosti, které by politici mohli zvážit, jejich výhody a nevýhody;
- a možný výsledek této války – včetně jednoho možného výsledku, kterého si zřejmě všimlo jen velmi málo komentátorů.

Válka jako forma politiky

Válka, jak řekl velký pruský vojenský teoretik 19. století von Clausewitz, je „pokračováním politiky s jinými prostředky“. Tento citát bývá často nepřesně překládán, a to slovy „jinými prostředky“ namísto „s jinými prostředky“. Tento rozdíl je důležitý. Tvrzení, že válka je politika vedená jinými prostředky, nabízí výklad, že jakmile válka začne, ostatní formy politické interakce ustanou. To je velice chybný – ve skutečnosti nebezpeč-

Foto: ugcc.ua

ný – přístup. Vojenské akce musí vždy směřovat k politickým cílům a čestní vůdci by měli neustále zvažovat možnosti, jak těchto cílů dosáhnout bez dalšího krveprolití.

Válka vzbuzuje emoce a ty mohou zatemnit úsudek. Moudří generálové si musí zachovat schopnost nezaújatého myšlení – což není malý výkon, když jsou obklopeni hlukem a zmatkem, které provázejí každou bitvu: pověstnou „válečnou mlhou“.

Spolehlivé informace musí být vždy na prvním místě. „Pravda je první obětí války,“ jak se říká, a každá zpráva může být zkalena hrůzou, strachem, spěchem a hněvem. Každá bojující strana využívá propagandy a vydává zprávy, jejichž cílem je získat podporu pro svou věc – s velkou pravděpodobností na úkor přesnosti. Civilisté si pravděpodobně vytvoří idealizované názory na ušlechtilost vlastních vojáků a proradnost protivníků.

V současném konfliktu je tedy snadné obdivovat statečnost ukrajinského prezidenta Zelenského a zapomenout,

že ještě před několika měsíci byla jeho vláda pranýřována kvůli korupci. Je zcela pochopitelné, že poskytovatelé internetových služeb ve snaze izolovat vyděděný národ zablokovali ruské zpravodajské kanály; v důsledku toho však nemáme žádné informace z první ruky o tom, co ruští propagandisté říkají svému lidu.

Za těchto okolností je pečlivá analýza obtížná, přesto je nezbytná – zejména pokud se chceme ve válce řídit morálními normami spravedlnosti.

Aby byla válka spravedlivá – učí nás katolická tradice –, musí mít řádnou příčinu: vážnou újmu, kterou je třeba napravit. Válka je ospravedlnitelná pouze tehdy, pokud byly vyčerpány všechny ostatní možnosti (vyjednávání, ekonomické sankce atd.). Použití vojenské síly musí být přiměřené: to znamená, že škoda způsobená válkou nesmí být větší než újma, která ji vyvolala. A (což je podmínka, která je na Ukrajině obzvláště důležitá) musí existovat důvodné očekávání, že vojenská akce bude úspěšná – jinými slovy, sebevražednou válku nelze

Foto: ugcc.ua

ospravedlnit.

Není snad třeba zdůrazňovat, že Rusko na Ukrajině nevede spravedlivou válku. Rusko neutrpělo žádnou větší újmu. Zastánci Putina tvrdí, že se možná obává budoucích škod, ale válku nelze obhajovat spekulacemi. Agresivní válku nelze nikdy ospravedlnit. Putinovo tvrzení, že na Ukrajině jsou utlačováni etničtí Rusové, je smyšlené: obdobné nepravdivé tvrzení použil Hitler jako záminka pro vpád do Československa a Stalin při invazi do Finska.

Ukrajina má jistě oprávněný důvod pro použití vojenské síly: bránit zemi před útokem, který jí nepochybně způsobuje vážné škody. Nezapomínejme však, že spravedlivý důvod k ospravedlnění války nestačí. Mají Ukrajinci reálné vyhlídky na vítězství? Pokud ne, možná prolévají krev zbytečně.

Po těchto úvodních myšlenkách se nyní podívejme na situaci na Ukrajině pozorněji. Zde zkoumám konflikt z americké perspektivy; ostatní národy se na konflikt budou dívat ze svého pohledu.

Poznejte terén

Když učím vysokoškolské studenty o církevním tradičním učení o spravedlivé válce, trvám na tom, aby si přečetli *Umění války*, nadčasovou klasiku, kterou napsal Sun-c' někdy kolem roku 500 př. n. l. (Vlastně tuto knihu vřele doporučuji

každému, kdo se zajímá o konflikty nebo vyjednávání). Tento velký čínský filozof a stratég přistupuje k vojenským záležitostem s rozumem a učí, že je třeba rozpoznat vlastní i soupeřovy silné a slabé stránky. Úspěšný generál má vždy na paměti své konečné cíle, říká Sun-c', a vždy si hledí terénu.

Věnujme se nejprve otázce terénu, protože ta je klíčová. Letmý pohled na mapu světa by měl poskytnout první jasnou představu o konfliktu. Ukrajina leží v sousedství Ruska. (Ve skutečnosti by Putin a mnoho dalších Rusů řeklo, že Ukrajina je součástí Ruska.)

Dále vezměme v úvahu souvztažnost sil. Rusko je velmoc s vojenským potenciálem, který převyšuje ten ukrajinský. Ukrajina nemůže očekávat, že by Rusko porazila v konvenční válce, a to ani s pomocí sympatizujících zemí.

Ukrajina však nepotřebuje porazit Rusko, aby dosáhla svých cílů. Potřebuje pouze přesvědčit svého mocnějšího souseda, aby se stáhl. Putin naproti tomu k dosažení svých cílů musí vybojovat naprosté vítězství. Ukrajinské síly tedy musí pouze zabránit ruskému vítězství.

V současné době, kdy se ruským jednotkám nedaří tak, jak očekávaly, se zdá být možné, že Ukrajina dokáže ruské útočníky odrazit, čímž by cena za vítězství byla vyšší, než jakou je Moskva ochotna zaplatit. Pokud však Putin na

nečekaný odpor odpoví eskalací, může Rusko nakonec shromáždit síly, kterým se Ukrajina nemůže rovnat.

Již nyní je Rusko téměř celým světem považováno za stát, který se dopustil zločinného jednání, a ekonomické sankce si vyberou vysokou daň, což možná donutí moskevské představitele, aby přehodnotili své vojenské možnosti. Všimněte si mimochodem, že v tomto případě západní svět staví na hlavu Clausewitzovo tvrzení; místo abychom používali válku jako nástroj politiky, používáme ve skutečnosti politiku jako nástroj nekrvavé války.

Pomoc můžeme samozřejmě poskytnout i ukrajinskému odporu. Ale čeho bude touto pomocí dosaženo? Pokud prosadíme bezletovou zónu nad Ukrajinou, riskujeme přímou konfrontaci s Ruskem a probudíme dřímající přízrak jaderného konfliktu? Pokud dodáme zbraně bojovníkům odporu, přispějeme tím pouze k utrpení, které Ukrajina zažije před nevyhnutelným ruským vítězstvím?

Jak bychom mohli spočítat morální riziko spojené s podporou Ukrajiny? Chceme jim pomoci odrazit agresora, ale ne za cenu vyvolání války, kterou nikdo nemůže vyhrát. Jak můžeme posoudit, jaké prostředky jsou přiměřené požadovanému cíli: zastavení ruské agrese? Abychom na tyto otázky odpověděli, musíme udělat další krok na cestě, kterou zkoumal Sun-c' v knize *Umění války*, a pokusit se lépe pochopit, čeho se náš protivník snaží dosáhnout. Co vyprovokovalo Putina k zahájení invaze? Co by ho mohlo přimět k eskalaci? Co by ho mohlo přesvědčit, aby se stáhl?

Phil Lawler
Catholic Culture
Přeložil Pavel Štíčka

Phil Lawler
novinář a spisovatel

KOŘENY A DŮSLEDKY UKRAJINSKÉ KRIZE

Název Ukrajina etymologicky souvisí se slovanským výrazem „kraj“ a znamená cosi jako „pohraničí“.

Ve skutečnosti je Ukrajina rozlehlá rovina s nejistými hranicemi, hustě osídlená a bohatá na zemědělské a nerostné zdroje. Historický původ této země je starověký: Řekové ji nazývali Skýtie a Římané Sarmatia. Od středověku až do pádu rakouské monarchie byla na Západě známa jako Rus, zatímco v Rusku se jí říkalo Malorusko, aby se potvrdila její příslušnost k carské říši.

Ukrajina je skutečnou kolébkou Ruska, jehož zrod se datuje od konverze knížete Vladimíra I.¹ (980–105), zvaného svatý, ke křesťanství. Kyjevské knížectví (Kyjevská Rus), které založil, bylo nejstarším slovansko-křesťanským státem, který se rozkládal od Baltského moře k Černému moři a až ke Karpatům a tvořil jeden z nejvýznamnějších státních svazků ve středověké Evropě. V roce 1240 však byla tato rozsáhlá říše téměř zcela zničena Mongoly, jejichž nadvláda trvala více než 250 let.

Kyjevská říše, ačkoli následovala východní schizma (1054), byla součástí západního křesťanstva. Moskevský stát, který vznikl v 16. století po osvobození od Mongolů, rozvíjel dědictví Byzance v protievropském smyslu. Přestože se Rusko za Petra Velikého stalo součástí evropského státního systému, carská říše byla ostatními státy Starého světa vždy vnímána jako hrozba kvůli svým asijským konotacím a autokratickému charakteru.

V průběhu staletí byla Ukrajina několikrát rozdělena a podrobena nejprve litevským velkoknížatům a polským králům, poté ruské a rakouské říši, ale zůstala kulturně spojena se Západem a její obyvatelé vždy odmítali označení, která používali carové a která nyní navrhuje Putin, tedy původní byzantské označení „Malorusko“ a „Novorusko“ („No-

Abraham Ortelius: fragment antické mapy (1570)

vorossija“).² [Pro historické podklady viz: „Historické“ setkání Františka a Kyrila].

Po rozpadu carského impéria během první světové války donutily Ústřední mocnosti bolševiky uznat nezávislost Ukrajiny Brestlitevskou smlouvou z 3. března 1918. Rudá armáda, která se snažila exportovat revoluci na Západ, zaútočila na Polsko, ale v srpnu 1920 byla na Visle poražena generálem Józefem Piłsudským (1867–1935), který přešel do protiútoky a pokusil se získat zpět území bývalé Polsko-litevské unie. Říšská smlouva, podepsaná 18. března 1921 Polskem na jedné straně a Ruskem a Ukrajinou na straně druhé, znamenala ztroskotání Piłsudského projektu a, jak napsal hrabě Emmanuel Malinsky (1875–1938), lze ji považovat za skutečný zrod bolše-

vického státu (*Les Problèmes de l'Est et la Petite-Entente*, Librairie Cervantes, Paris 1931, s. 300). V roce 1922 se Ukrajina oficiálně stala součástí SSSR kromě východní Haliče a západní Volyně, které připadly Polsku. Od té doby, s výjimkou nacistické okupace v letech 1941–1943, zůstalo sovětské až do vyhlášení nezávislosti 8. prosince 1991.

Postsovětská Ukrajina se snaží vstoupit do NATO a Evropské unie, aby se ubránila ruské hegemonii, zatímco Moskva si chce udržet vliv nad zemí, s níž sdílí nejen více než 1500 kilometrů dlouhou hranici. Současný konflikt je také „plynovou válkou“, v níž jde o budoucnost energetiky v Evropě. Na jedné straně stojí Rusko, hlavní dodavatel na náš kontinent, na straně druhé Spojené státy, jež se chtějí prosadit na evropském trhu se svým zkvalitněným zemním plynem (LNG), který se přepravuje lodí a je dražší než ruský plyn dodávaný plynovodem.

Tento problém však není jenom ekonomický. Putin chce dát Rusku nové imperiální vědomí a po vstupu pobaltských republik a zemí bývalé Varšavské smlouvy do NATO je odhodlán nepřipustit další rozšiřování Severoatlantického pak-

1 Staroseverský Valdmarr Sveinaldsson z varjažské dynastie Rurikovců.

2 Od 17. století je Malorusko územím na levém břehu Dněpru na severu dnešní Ukrajiny a Běloruska, které Polsko-Litevsko ztratilo v rusko-polské válce v roce 1667 a připadlo Rusku. Novorusko je neologismus pocházející z roku 1764, kdy se Rusku podařilo vytlačit Osmanskou říši ze severního pobřeží Černého moře a zlikvidovat chanát krymských Tatarů, a označovalo tak nově získané území po obou stranách Dněpru na dnešní jižní Ukrajině včetně Tavrie, Oděsy a Krymu. Toto území sahlo až k Dněstru.

tu na východ. Jak poznamenává politolog Alexandre Del Valle, „celá zahraniční politika Vladimira Putina je součástí tohoto silného sklonu ruské geopolitiky, tradičně orientované na územní dobývání oblastí kolem historického evropského jádra. V tomto systému je Ukrajina zřejmě svorníkem, který Rusku umožňuje stát se opět euroasijskou velmocí, protože z této země Rusko může získat přístup k Černému moři a východnímu Středomoří, ale také do střední Evropy a na Balkán. Proto je americkou strategií podporovat na Ukrajině, stejně jako v Gruzii a jinde, politické síly nepřátelské Moskvě“ (*La mondialisation dangereuse*, L'Artilleur, Paris 2021, s. 99).

Prof. Massimo de Leonardis připomíná slova Zbigniewa Brzezinského (1928–2017), která se týkají podstaty problému. „Bez Ukrajiny Rusko přestává být impériem, ale pokud si Ukrajinu podmaní, automaticky se impériem stane.“ (Předmluva ke knize Giorgio Cella: *Storia e geopolitica della crisi ucraina*, Carocci, Řím 2021, s. 12). Z tohoto pohledu Rusko přesouvá své vojáky k ukrajinským hranicím, aby se vyhnulo obklíčení ze strany NATO, ale NATO uvádí své vojáky do pohotovosti, aby chránilo Ukrajinu před obklíčením ze strany Ruska.

Pro ty, kdo se na věci dívají očima víry, je kromě protichůdných geopolitických zájmů Bidena a Putina první otázkou, která se jim naskytá, blaho duší. Z tohoto hlediska, které je pro nás nejdůležitější, nesmíme zapomínat, že Ukrajina je centrem Ukrajinské řeckokatolické církve byzantského obřadu, která má své sídlo v Kyjevě, kde byl arcibiskupovi Svjatoslavu Ševčukovi svěřen arcibiskupský stolec, jenž kdysi patřil neohroženému kardinálu Josifu Slipému (1892–1984), který byl deportován a 18 let vězněn v komunistických lágrech. V ukrajinské Zakarpatské oblasti působí také rusínská řeckokatolická církev byzantského obřadu, mezi jejíž mučedníky patří eparcha Teodor Romža, který byl zavražděn 1. listopadu 1947 na příkaz Nikity Chruščova a 27. června 2001 blahověstěn papežem Janem Pavlem II. Dnes je tato církev tvořena Mukačevskou eparchií, která je přímo podřízena Svatému stolci.

Ruský expanzionismus je v souladu nejen s Putinovými geopolitickými ambicemi, ale také s přáním moskevského patriarchátu uplatňovat svou náboženskou autoritu v celém bývalém sovětském prostoru proti tomu, co považuje za nepatřičné vměšování konstantinopolského patriarchátu a zejména Vatikánu. Putin si

je zase vědom toho, že Rusko se neobejde bez vztahů s pravoslavnou církví, která dává režimu morální legitimitu a podporu. Putinova anexe Ukrajiny by znamenala rusifikaci země, což by posílilo roli ruské pravoslavné církve na úkor katolické církve byzantského obřadu. Politické zájmy katolíků se neshodují se zájmy Putina ani Bidena, ale na náboženské úrovni, která je nejvyšší, musíme odmítnout jakoukoli formu expanze moskevského patriarchátu na slovanská území a v budoucnu možná i na Západ. Katolická církev se v současné době nachází ve vážné vnitřní krizi, ale řešení této krize může přijít pouze ze slova pravdy římské církve, rozhodně ne z prosazování pravoslavné autokefalie směrem na Západ.

Roberto de Mattei
Katholisches
Přeložil Pavel Štíčka

Prof. Roberto de Mattei
historik a spisovatel, profesor novodobé
historie a historie křesťanství

LOTYŠSKO SE PO PÁDU KOMUNISMU SNAŽÍ OBNOVIT SVOU VÍRU

Lotyšský arcibiskup Zbignevs Stankevičs hovoří o náboženských, kulturních a politických skutečnostech své vlastní země a o současných otázkách, které je třeba řešit v zájmu nové evangelizace Západu.

Na rozdíl od většiny zemí, které ve 20. století žily pod komunistickým jhem a kde se náboženské cítění lidí zvýšilo – jako tomu bylo například v Polsku, Gruzii a v Maďarsku – Lotyšsko, převážně luterský pobaltský stát, silněji ovlivňuje sekularizační proces, který probíhá na Západě.

Tuto situaci vysvětluje složitější historie, poznamenaná roztržštěním náboženských komunit v zemi. V rozhovoru pro *Register* na to poukázal metropolitní arcibiskup řížský Zbignevs Stankevičs, ale

zároveň komentoval povzbudivou dynamiku růstu v jeho katolické obci.

Rozhovor poskytl na každoročním „vanenburském setkání“, které na sklonku minulého roku pořádalo ve Varšavě Centrum pro evropskou obnovu a věnovalo se otázce „Kam dál?“. Na těchto setkáních, pojmenovaných podle obytného komplexu v Holandsku, kde se roku 2006 konalo poprvé, se scházejí přední konzervativní osobnosti z celé Evropy i jiných kontinentů, aby diskutovaly

o stavu soudobých společností a hlavních problémech, s nimiž se potýkají. V roce 2021 se setkání zaměřilo na důsledky masivních rušivých změn způsobených koronavirovou krizí na Západě.

Arcibiskup Zbignevs Stankevičs stojí v čele řížské arcidiecéze od roku 2010 a v současné době se aktivně účastní rozhovorů a konzultací kolem Synody o synodalitě, kterou chápe jako konstruktivní alternativu německé „synodální cesty“. Také se roku 2015 jako zvolený

Arcibiskup Zbignevs Stankevičs. Foto: katolis.lv

zástupce Lotyšské biskupské konference zúčastnil Biskupské synody o rodině.

Během koronavirové krize se arcibiskup Stankevičs spolu s křesťanskými, židovskými a dalšími představiteli vyjadřoval o potřebě nechat kostely otevřené a v nedávnější době také o nutnosti zajistit přístup na bohoslužebná místa i lidem bez potvrzení o očkování.

Mohl byste nás stručně seznámit s duchovní situací ve vaší zemi?

Současná situace v Lotyšsku je výsledkem složité historie. Na začátku 17. století dobyli Rigu Švédové a převzali vládu nad velkou částí Lotyšska. Čtvrtina území však zůstala součástí Polska. V této části země tedy zůstalo zachováno katolictví. Potom se během dvou světových válek a sovětských deportací všechno pomíchalo. Například moji rodiče se narodili v katolické části, ale roku 1949 je jeden sovětský úředník, který s nimi soucítí, varoval, že jsou na seznamu pro deportaci na Sibiř, a tak se zachránili útekem do luterského Lotyšska.

O to je situace v zemi komplikovanější. Katolíci dnes tvoří zhruba dvacet procent [luteráni představují zhruba třetinu a pravoslavní sedmáct procent], ale v mojí řížské diecézi katolictví ožívá a roste. Je tu mnoho menších skupin a komunit.

Mnozí politici jsou pokřtěni, ale jen málokterí křesťanství skutečně praktikují. Lotyšsko je sekulární stát, stejně jako Francie, i když není vůči náboženství přímo nepřátelský. V Lotyšsku máme při

úřadu předsedy vlády takzvanou Radu pro duchovní záležitosti a jejími členy jsou představitelé osmi náboženských denominací, včetně židů [jejich počet v Lotyšsku není velký, ale jsou aktivní]. Setkáváme se, když je třeba probrat nějakou otázku, a pak premiérovi předkládáme návrhy. Probíhá tu dialog se státem, i když se stát na jednu stranu bojí, že náboženství získá ve společnosti příliš velký vliv.

Jak si vysvětlujete tuto kulturní odlišnost od jiných zemí, jako je Polsko či Maďarsko, které v minulém století zakoušely stejný totalitní teror, ale jejich víru a identitu toto dlouhé kolektivní utrpení posílilo?

Polsko, stejně jako Maďarsko, je země s katolickou minulostí. Tehdy tam bylo devadesát procent katolíků, a tak byli mnohem víc sjednoceni s mnohem silnější církví.

My jsme především rozděleni na mnoho denominací a tlak ze strany sovětské vlády byl mnohem silnější. Byli jsme v odlišné situaci. To ale nezabránilo tomu, že když se komunismus hroutil, byly kostely plné; bylo tu celonárodní probuzení. Lidé chtěli svobodu za každou cenu – přicházeli do církve, mnozí byli pokřtěni. Mnozí si tedy svobodu ztožňovali s vírou.

Naneštěstí toto směřování trvalo jen několik let. Když svoboda přišla, začal nynější závod o dosažení stejné míry průměrného bohatství jako na Západě. Když se zvýšila životní úroveň, zájem o duchov-

ní věci opadl. Naneštěstí se toto děje často: Když vzroste bohatství, duchovní život slábne. Nemělo by to tak být, ale řekl bych, že v nastavení dnešní společnosti je chyba.

A jaká je v Lotyšsku politická situace? Myslíte, že se v následujících letech smazala stigmata sovětského antiklerikalismu?

Komunistická strana a její symboly jsou chápány jako patřící k zločinecké organizaci. Už neexistují. Avšak od pádu režimu uplynulo už třicet let, a mnozí komunističtí vůdci zůstali a převlékli se za levicové demokraty, vstoupili do světa podnikání a politiky. Někteří jsou milionáři a tak dále. Ale jejich ideologické nastavení zůstalo, drží se progresivního neomarxismu a k církvi obvykle zaujímají nepřátelský postoj.

Jak je v kontextu materiálního blahobytu, o kterém jste se právě zmínil, možné nově evangelizovat postkřesťanský Západ?

To je skutečná výzva. Především je důležité klást důraz na náboženské a duchovní formování. Rodinná jednotka byla dřív mnohem silnější. Rodina přenášela víru. Dnes ji však velmi oslabují nové ideologie a smýšlení, které jsou velmi nepřátelské jakémukoli závazku. Také už ve školách není žádná náboženská výchova, stát ji odsunul stranou. Takže chybí pevný základ, nedělní mše – pro ty, kdo na ni chodí – nebude na udržení křesťanských hodnot v naší společnosti stačit. Je zapotřebí silné formování, které se může šířit skrze různá hnutí v církvi.

Je zapotřebí také svátostné formování ke zvýšení povědomí o tom, co jsme přijali při biřmování a křtu. Avšak použitá forma a jazyk by také měly být vhodné pro mše. Vyžaduje to kapku kerygmatu, které je nutno postavit do středu života, osvětlovat život posluchačů světlem evangelia.

Vedle mnoha překážek šíření víry, které plynou ze socioekonomického kontextu, myslíte si, že samotná katolická církev dělá dost pro znovupotvrzení neměnných pravd o lidstvu a pro probuzení dřímajícího svědomí?

Procesí v Rize na Květnou neděli 2022. Foto: Romualds Beļavskis / katolis.lv

Papež František se snaží navazovat dialog se sekulární společností. Snaží se nacházet společnou řeč skrze takové otázky, jako je například ekologie; snaží se vstupovat do těchto skutečných problémů v dnešní společnosti a vnášet do nich křesťanské hodnoty.

Církev by však měla být víc prorocká, neutíkat před obtížnými otázkami, které je nutno řešit, a nemlčet o tématech, jako je takzvané stejnopohlavní manželství, interrupce a podobně. Je nutno jasně říkat, že musíme ctít důstojnost každé lidské bytosti a nikoho nediskriminovat. Musíme však znovu potvrdit, že církev může těmto lidem pomáhat – aniž bychom je odsuzovali – znovu se mocí Ducha svatého postavit na nohy.

Sexuální morálka ale není jedinou důležitou součástí desatera. Je třeba zmínit i další věci, jako například korupci ve světě podnikání a v politice. Tento prorocký rozměr církve nám musí dodávat jasné životní principy. Sociální nauka církve je velmi důležitý nástroj pro evangelizaci dnešní společnosti.

Mnozí katolíci věříci litují, že během koronavirové krize někteří duchovní v různých částech světa jako by opustili své ovečky. Nepromarnili jsme tedy příležitost k evangelizaci?

Ano, řekl bych, že mě trochu zarazilo, jak snadno a na jak dlouho byla tato zdravotní omezení a zavírání kostelů v tolika zemích zaváděna. Nám v Lotyšsku se tomu podařilo zabránit, protože jsme jako křesťané zůstali jednotní, různé jsme

vystupovali a hlasitě protestovali proti zavírání kostelů, přičemž jsme vysvětlovali, že uspokojování duchovních potřeb je stejně nezbytné jako chléb. Židé a novopohané se k nám připojili.

Krátce před Vánocemi chtěla naše vláda podmínit účast na mši svaté předložením očkovacího certifikátu, ale naše biskupská konference poslala premiérovi dopis, ve kterém vládu žádala, aby svůj postoj ve jménu náboženské svobody a lidských práv přehodnotila. A po přijetí tohoto dopisu se rada ministrů rozhodla toto omezení odstranit.

Ale ekumenická spolupráce nám také velmi pomáhá vést se státem plodný dialog. Jestliže kostely zůstaly během covidové epidemie otevřené, bylo to právě proto, že jsme všichni byli jednotní a státní úřady náš postoj respektovaly.

Musíme však také poukázat na to, že na Západě je obtížné jít proti proudu, protože tam je silný ideologický tlak. Abych uvedl výmluvný příklad nynější atmosféry, když z velvyslanectví takzvaných postkřesťanských zemí dostanu vánoční přání, většinou mi pošlou „sváteční pozdrav“. Naproti tomu z velvyslanectví Turecka nebo Spojených arabských emirátů mi vždy posílají vánoční pozdrav. Není divu, že politici zavádějí tyto protikřesťanské zákony. A čím jsme tišší, tím obtížnější je ozvat se později.

V rozhovoru pro Vatican News jste při příležitosti červnového setkání mezi generálním sekretariátem biskupské synody a biskupy ze všech kontinentů vyzdvihl prorocký

rozměr Synody o synodalitě, zejména pokud jde o to, umožnit církvi oslovit všechny lidi vzdálené od víry. Někteří věřící a duchovní však v této souvislosti vyjadřují obavy, že církevní vedoucí by mohli být v pokušení nechat se vtáhnout do něčeho podobného, jako je „synodní cesta“ německé církve, která se distancuje od tradičního učení katolické církve. Co si o tom myslíte?

Tato Synoda o synodalitě mně osobně starosti nedělá. Vnímám ji jako velkou příležitost. Podle mého názoru jde o vanutí Ducha svatého. V Německu byla v podstatě podobná iniciativa, ale ubírala se jiným směrem. (...) Papež nás požádal, abychom trochu zvolnili, a řekl bych, že tato synoda nabízí alternativu. V našich farnostech v Lotyšsku už touto cestou jdeme; uskutečnili jsme setkání s různými kněžími. Je to způsob, jak probudit spícího obra, totiž jak probudit církev a smysl pro společnou zodpovědnost v církvi, ale nejen to. Je velmi zajímavé, že také vytváříme dialog, kdy nasloucháme lidem, kteří jsou v církvi na okraji, a také těm, kdo jsou zcela mimo církve. Také se ptáme nevěřících, jak vnímají církev a co od ní očekávají, hovoříme i s našimi bratry a sestrami jiného vyznání. Program je velice široký.

V Lotyšsku to nepředstavuje oblast sporů, protože se zabýváme konkrétními otázkami; synoda není místo, kde bychom měli řešit problémy, ale klademe konkrétní otázky o osobních zkušenostech lidí. Odpovědi pak shrneme, abychom získali představu o současné situaci. Na tomto základě bude synoda hledat řešení. Nynější proces není místem, kde by vznikaly hotové odpovědi a řešení.

Solène Tadié
evropská korespondentka pro National Catholic Register

Solène Tadié
National Catholic
Register
Přeložila Alena Švecová

PANNA MARIA FATIMSKÁ NEOPOMINE JEDINOU PŘÍLEŽITOST K DOBRÉMU

V pátek 13. května 2022 oznámila Jeho Svatost papež František jmenování 37. pražským arcibiskupem a 25. českým primasem J. Exc. Mons. Jana Graubnera, dosavadního arcibiskupa olomouckého a metropolitu moravského. Kardinál Dominik Duka se stal emeritním pražským arcibiskupem a zároveň byl ustanoven apoštolským administrátorem *sede vacante* pražské arcidiecéze, a to až do okamžiku, kdy se nový arcibiskup ujme kanonického vedení pražské arcidiecéze. Po dobu výkonu služby administrátora pražské arcidiecéze potvrzuje kardinál Duka stávající personální obsazení jednotlivých úřadů arcidiecéze. Nadále zůstává kardinálem. Právo volit papeže mu zůstává do 80 let věku. Arcibiskup Jan Graubner se tak stal administrátorem olomouckým až do převzetí kanonického vedení pražské arcidiecéze, které se uskuteční slavnostním ceremoniálem 2. července.

Otec arcibiskup Jan Graubner na našich stránkách několikrát publikoval, rádi jsme citovali či přebírali celé jeho velmi podnětné pastýřské listy, zejména ty, které se věnovaly rodině a oblasti sociální solidarity a povolání. V této oblasti má arcibiskup Jan zvláštní charisma. Ze srdce za redakci přejeme o. Janovi Boží pomoc, posilu patronů, požehnání a mocnou přímluvu sv. Vojtěcha v této službě! A děkujeme Bohu za něj.

Jak již bylo zmíněno, otec arcibiskup má na zřeteli zvláště rodinu, ale také seniory nebo charitní platformy aktivní pomoci ve společnosti. Není mu však cizí ani hluboký impuls do duchovního života, protože, jak víme, jedinež z toho, co máme, lze rozdávat, a proto pouze ti, kteří čerpají z Boží studánky, mohou občerstvovat druhé. Říká například – k Roku kněží: „Rodina je prvním kněž-

Foto: © Roman ALBRECHT / Člověk a Víra

ským seminářem. Tam se kladou základy víry, tam se rozvíjejí osobnosti schopné žít pro druhé a jít za velkými ideály. Tam se učí lásce, která nehledá sebe a je věrná i za cenu oběti. K povinnostem křesťanských rodin patří výchova nových generací křesťanů. Projevem zodpovědnosti rodičů za společenství církve i rodičovskou hrdostí je touha vychovat děti tak, aby je Bůh mohl povolát k důvěrnému přátelství s Ježíšem a ke kněžské službě. Rodina by měla počítat s tím, že jedno dítě vychová pro Boha, i když mu nechá naprostou svobodu volby povolání. Vezmou-li rodiny svůj úkol vážně, pak nejen přibude kněží, ale uzdraví se i mnohé rodiny.“ Anebo – k manželům u příležitosti Roku rodiny: „Prokazujte jeden druhému svou lásku každý den, a to tak, aby z vás měl radost i Bůh. Nezastavte se v lásce, ani kdyby to bylo těžké, kdyby vám nestačily síly. (...) Zvláště, když se zdá, že ten druhý teď nemiluje, doplňte svým příspěvkem společnou lásku o to víc,“ vyzývá je. V další části svého listu se

obrací k dětem: „Mějte rádi rodiče i sebe navzájem. Nechtějte pozornost, lásku či dary jen pro sebe. Buďte jistí, že budete tím šťastnější, čím šťastnějšími uděláte druhé. Čím víc budete milovat Boha a dělat mu radost, tím víc štěstí vám dá on.“ Letošní postní dobu obsahovala i tato výzva: „Využijme tyto dny postu k horlivému učení se v Kristově škole a udělejme z postní doby intenzivní kurz života vykoupěných,“ vybízí olomoucký arcibiskup a zmiňuje, podle čeho se takový člověk pozná: raduje se tak, že ani každodenní problémy mu nemohou radost pokazit, uprostřed všech nejistot má jistotu, že Bůh jej miluje, spoléhá na Vykupitele, a tak se osvobozuje od vlastního já a přijímá Boží myšlení, požadavky a zásady. „Vykoupený prostě ví, že nepatří sám sobě, ale Kristu, a je klidný, protože Kristus se umí postarat o to, co mu patří,“ píše otec arcibiskup Jan Graubner.

–zd–